

Modül 5 – Geçici Korunanların Eğitime Erişimi

Temel Kavramlar

- Türk hukukuna göre, Türkiye’de yaşayan 6 ila 17 yaşları arasındaki Türk vatandaşı veya yabancı kız ve erkek çocuklar için ilköğretim ve ortaöğretim zorunludur.
- Zorunlu eğitim toplamda 12 yıldır ve sistem 4+4+4 olarak bölünmüştür.
- İlk 8 yılı (ilköğretim) başarıyla tamamlayan öğrencilere ilköğretim diploması verilir. Son dört yılı (ortaöğretim) başarıyla tamamlayanlar da lise diploması alır.
- Devlet okullarında ilk ve ortaöğretim Türk vatandaşları ve kayıtlı yabancılar için ücretsizdir. Kayıtlı yabancılar, Geçici Koruma Yönetmeliği kapsamında kayıtlı olan ya da Türkiye’de oturma iznine sahip Suriyelileri de kapsar. Türk okullarından mezun olan yabancılar, Türk vatandaşı öğrenciler gibi, okullarını başarılı bir şekilde bitirmeleri üzerine bir belge veya diploma alacaklardır.
- Çocuğun bir Türk okuluna devam edebilmesi için, velisinin veya vasisinin ildeki İl Milli Eğitim Müdürlüğüne ya da doğrudan buldukları yerdeki okula başvurmaları gereklidir. Geçici korumadan yararlanan çocuğun, daha sonra hangi sınıfa alınacağını değerlendirilebilmesi için sözlü bir görüşmeden geçmesi gerekecektir.
- Alternatif olarak, Arapça konuşan çocuklar için kurulmuş geçici eğitim merkezleri (GEM’ler) bulunmaktadır. Bu merkezlerde Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından onaylanmış Suriye müfredatı uygulanmaktadır. Bu kuruluşların verdikleri diplomalar Türk okullarının verdikleri diplomalara denk değildir, ancak üniversiteye gidebilmek için gerekli şartları sağlayabilmek amacıyla Yabancı Öğrenciler Lise Yeterlik ve Denklik Sınavına (YÖLYDS) (Arapça) girebilirler. Bir ilde GEM açılıp açılmama kararını verme yetkisi, o ilin valisine aittir. Türkiye’de her şehirde GEM bulunmamaktadır.
- MEB, 2016 eğitim yılından itibaren GEM’leri kademeli olarak kaldırmaya karar vermiştir. Eylül 2016’dan bu yana Suriyeli çocuklar GEM’lerin birinci, beşinci ve dokuzuncu sınıflarına alınmamakta, onun yerine Türk okullarına kaydedilmektedir. 2017’de ikinci, altıncı ve onuncu sınıflar için de kayıt alınmayacaktır. Böylece dört yıl içerisinde GEM’ler kademeli olarak kapatılacak ve tüm Suriyeli öğrenciler Türk okullarına kaydedilerek Türk öğrencilerle birlikte Türk müfredatına göre eğitim alacaklardır.
- Geçici korumadan yararlananlar, Türkiye’de yüksek eğitim alma hakkına da sahiptirler. Bir yükseköğrenim kurumuna başvurmak ve kaydolmak için, öğrencilerin ya Türkiye’deki 12 yıllık “zorunlu eğitim”i tamamlamış ya da eşdeğer bir eğitim almış olmaları gerekmektedir. Geçici korumadan yararlanan bir kişi, bir GEM’den ya da Suriye’deki bir liseden mezunsa, yükseköğretim alabilmek için lise denklik sınavını (YÖLYDS) geçmek zorundadır.

- Türk hükümeti, çoğu Türkiye'nin güneydoğusunda olan bazı devlet üniversitelerinde Suriyeli öğrencilere kotalar tahsis etmiştir. Bu öğrenciler, bir GEM'den veya Suriye'de bir liseden mezun olmuşlarsa, YÖLYDS sınavını geçmek ve Türkçe dil yeteneklerini ispatlamak için de TÖMER sınavını geçmek zorundadırlar. Bu yollar hakkında yükseköğrenim almak isteyen öğrencilerin ilgilendikleri üniversiteye danışmalarını tavsiye ederiz.
- Yükseköğrenim almak isteyen Suriyeli öğrenciler, diğer yabancı öğrenciler gibi, her üniversitenin ayrı ayrı düzenlediği Yabancı Öğrenciler Sınavına da girebilirler. Bu durumda öğrencilerin her üniversitenin belirlediği, Türkçe dil yeteneklerini TÖMER sınavını geçerek ispatlamak, üniversitenin düzenlediği YÖS sınavını geçmek veya uluslararası üniversite sisteminden veya Suriye'deki sistemden aldıkları notları göstermek gibi bazı şartları sağlamaları gerekmektedir. Türkiye'deki her üniversite, yabancı öğrencilerin kaydında uygulayacağı şartları belirlemede serbesttir. Bu nedenle, bu yolla yükseköğrenim almak isteyen Suriyelilerin ilgilendikleri üniversiteye danışmalarını tavsiye ederiz.
- Suriye'de lisans eğitimlerini kısmen tamamlayan öğrenciler, kredilerini Türkiye'deki bir üniversiteye nakledebilirler. Ancak savaş nedeniyle Türk makamlarıyla Suriye makamları iletişimde bulunmamaktadırlar. Bu nedenle an itibariyle Türk makamlarının öğrencinin sunduğu belgelerin aslına uygun olup olmadığını tespit edememeleri nedeniyle kredi nakledilmesi oldukça güçtür.
- Türkiye'deki devlet üniversitelerinde eğitim geçici korumadan yararlananlar için ücretsizdir. Geçici korumadan yararlananlar, özel üniversitelerin öğretim ücretlerinden muaf tutulmamaktadırlar, ancak hükümet, üniversite veya özel programlar üzerinden burs ve kredi yardımı alınabilir.
- Geçici korumadan yararlanan her yaştaki yabancılar, Halk Eğitim Merkezlerinde sunulan ücretsiz dil kurslarından ve mesleki eğitim kurslarından faydalanabilirler.